

Ministerie van Financiën
T.a.v. de heer S.P.R.A. van Weyenberg,
Minister van Financiën
Postbus 20201
2500 EE DEN HAAG

Postbus 242
2130 AE Hoofddorp
Mercuriusplein 3
2132 HA Hoofddorp
T 088 4960 301
nba@nba.nl
www.nba.nl

Datum	Onderwerp	Referentie	Bijlage(n)
22 maart 2024	Reactie NBA op slotrapportage Kwartiermakers toekomst accountancysector en appreciatie minister van Financiën	24/DB/05355	-

Doorkiesnummer
T 088-4960301

Geachte heer van Weyenberg

In november publiceerden de Kwartiermakers toekomst accountancysector (hierna: de Kwartiermakers) hun slotrapportage "Druk en Tegendruk".¹ Op 12 maart heeft u hierover uw appreciatie gedeeld met de Tweede Kamer. In deze brief delen wij, de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA), graag met u hoe wij reeds invulling geven of willen gaan geven aan de aanbevelingen en aanmoedigingen uit deze slotrapportage en hoe wij onze rol en verantwoordelijkheid zien. Dit doen wij aan de hand van de thema's die de Kwartiermakers hanteren in hun slotrapportage. Als eerste zullen wij ingaan op wat de Kwartiermakers schrijven over druk en tegendruk en de snelheid van veranderen, daarna gaan wij in op de rol van de NBA en wat u hierover stelt in uw appreciatie.

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

Druk en tegendruk en snelheid van de verandering

De Kwartiermakers schrijven dat de accountancysector² druk en tegendruk nodig heeft. Als NBA delen wij deze constatering. De Kwartiermakers stellen in hun analyse dat verschillende partijen een rol hebben in het organiseren van deze druk en tegendruk voor de sector. Een van deze partijen is de NBA, een bij wet ingestelde beroepsorganisatie met een wettelijke taak.

Met het aflopen van het mandaat van de Kwartiermakers voelt de NBA een grote verantwoordelijkheid om verdere stappen te zetten om (tegen)druk te geven aan organisaties en individuen in de accountantssector. Druk om in de sector gezamenlijk stappen te zetten om continu te leren en te verbeteren en zo de belangrijke wettelijke taak die de beroepsgroep heeft goed uit te voeren. Dan doen we recht aan het maatschappelijk vertrouwen dat in de sector wordt gesteld. Wij zien in de slotrapportage dan ook een kritische aanmoediging. In de appreciatie spreekt u teleurstelling uit over de snelheid waarmee verbeteringen gerealiseerd worden. De NBA onderschrijft dit. Er zijn stappen gezet, maar per saldo zijn wij het eens met u dat het sneller moet en kan.

¹ Kamerstukken II 2023/24, 33 997, nr. 46.

² Er zijn veel verschillende accountants, die verschillende werkzaamheden verrichten. De Kwartiermakers richten zich op het deel van de sector dat wettelijke controles uitvoert. Wanneer we in deze brief spreken over de accountancysector gaat het over dat deel van de sector dat wettelijke controles verricht.

De rol van de NBA

In hun slotrapportage spreken de Kwartiermakers zich op verschillende onderdelen positief uit over de rol die de NBA speelt bij de hervormingen in de sector en zien zij een belangrijke rol voor de NBA in de toekomstige kwaliteitsverbetering van de sector. Tegelijkertijd zijn zij ook kritisch op de NBA en stellen zij: *“Ondanks alle goede wil is de voortgang traag en verwateren stukken in de consultatie onder de leden. Een toenemende onafhankelijkheid en afdoende financiering is wenselijk. Dat moet doorzettingskracht bevorderen”*. De Kwartiermakers pleiten daarmee voor meer onafhankelijkheid ten aanzien van financiering en bestuurlijke besluitvorming zodat de NBA de gewenste rol van regisseur en aanjager van verandering kan waarmaken.

Daarnaast schrijft u in uw appreciatie of *“de NBA genoeg doorzettingsmacht heeft om deze materie betekenisvol om te zetten in doelgerichte beroepsreglementering. Indien men voldoende vertrouwen wil behouden in de beroepsregulering, dan is een sterke en onafhankelijke publiekrechtelijke beroepsorganisatie nodig”*. Daarbij schrijft hij voornemens te zijn om te onderzoeken of de kwaliteit van het huidige stelsel van beroepsreglementering voldoende geborgd is en dat hij de NBA daar op passende wijze bij zal betrekken.

De NBA neemt deze constatering van de Kwartiermakers en de minister ter harte en heeft begrip voor de wens voor een dergelijk onderzoek naar het stelsel van beroepsreglementering om te zien of en hoe de NBA haar rol in het regelgevend proces kan versterken. Daarbij doelt de NBA niet alleen op de regelgeving voor de individuele beroepsbeoefenaars, maar juist ook op de accountantsorganisaties, aangezien het overgrote deel van de kwaliteitsverbetering langs die lijn loopt. Waar de huidige regelgeving in de Wet op het accountantsberoep (Wab) en de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta) / Besluit toezicht accountantsorganisaties (Bta) soms verwarrend is, zou een duidelijk(er) mandaat voor de NBA om hierin regelgevend op te treden wenselijk zijn. Wel merken we daarbij op dat wij graag snel aan de slag willen gaan. Bijvoorbeeld met ISQM (de internationale standaarden over kwaliteit), gericht op de accountantsorganisatie. Hier wachten wij echter op de minister en zijn wij hierover in gesprek met het ministerie van Financiën.

Ten aanzien van het proces van beroepsreglementering heeft de NBA recentelijk reeds een versterking doorgevoerd. Zo hebben wij het Belanghebbendenorgaan beroepsreglementering (BOB) ingesteld dat tot taak heeft om met een ‘blik van buiten’ naar voorgestelde beroepsregelgeving te kijken. Het heeft de bevoegdheid om geschilpunten te escaleren. De voorzitter van dat nieuwe orgaan wordt bij de ledenvergadering van de NBA in juni 2024 voorgedragen, Wij verwachten dat het BOB kort daarna zijn taken kan oppakken.

De NBA is in 2020 gestart met onderzoek naar de governance van het regelgevend proces. Er is eerst een strategische verkenning geweest³ en daarna is het rapport ‘Beter geregeld’⁴ opgesteld. De NBA Ledenvergadering heeft besloten tot het beter borgen van de betrokkenheid van externe stakeholders, tot meer zelfstandigheid ten opzichte van het NBA-bestuur en tot meer transparantie. Hiertoe is een start gemaakt met het vormen van het Belanghebbendenorgaan beroepsreglementering (BOB) en is het voormalige Adviescollege Beroepsreglementering omgevormd naar het College voor Beroepsreglementering (CB). De NBA is voornemens om dit jaar haar eigen governance in relatie tot het bredere proces van kwaliteitsbevordering en de daarbij behorende doorzettingsmacht en snelheid, tegen het licht te houden en te bezien hoe deze versterkt kan worden in het licht van de constatering van de Kwartiermakers⁵. De NBA zal hierover in gesprek blijven met het ministerie.

Naast de aanbevelingen van de Kwartiermakers waarin zij expliciet een rol voor de NBA benoemen, ziet de NBA voor zichzelf ook een bredere verantwoordelijkheid als aanjager van het geheel van aanbevelingen en aanmoedigingen samen met andere sectorverantwoordelijken zoals de AFM en het ministerie van Financiën. Een van de aanbevelingen van de Kwartiermakers luidt: *“Agendeer de bespreking van de voortgang van onze aanbevelin-*

³ 2020 rapport zie pagina ‘Strategische verkenning naar het beroepsreglementeringsproces in Nederland - www.nba.nl/nieuws/2022/februari/nba-start-consultatie-regelgevend-proces/

⁴ 2022 - www.nba.nl/nieuws/2022/februari/nba-start-consultatie-regelgevend-proces/

⁵ www.nba.nl/over-nba/organisatie/jaaroverzichten-en-plannen/jaarplan-2024/

gen en aanmoedigen, houd het levend en spreek elkaar aan bij het niet-nakomen hiervan". Graag gaat de NBA daarom periodiek in gesprek met de andere sectorverantwoordelijken over de voortgang van de aanbevelingen, en over de staat van de sector in brede zin. Ook is de NBA voornemens om jaarlijks te rapporteren over de voortgang van de uitvoering van de verschillende aanbevelingen en aanmoedigen. Wij gaan graag met de minister in gesprek over hoe de rapportage vorm en inhoud te geven.

Invulling geven aan de aanbevelingen en aanmoedigen van de Kwartiermakers

Hieronder gaan wij nader in op de aanbevelingen en aanmoedigen van de Kwartiermakers. Hierbij volgen wij de structuur zoals de Kwartiermakers deze hanteren in de overzichtstabel 12 van hun slotrapportage. Wij richten ons hierbij met name op de aanbevelingen en aanmoedigen waarvan de Kwartiermakers stellen dat het aan de NBA is om de betreffende aanbeveling op te pakken. Daarnaast gaan wij in op de punten waarvan de Kwartiermakers weliswaar niet direct stellen dat het aan de NBA is om de betreffende aanbeveling op te pakken, maar waar de NBA wel een rol, bijvoorbeeld een aanjagende rol, voor zichzelf weggelegd ziet. Graag benadrukken wij dat de NBA het overzicht van de Kwartiermakers niet als een checklist beschouwd. Wij zijn er ons van bewust dat verbetering van de sector om meer gaat dan het afstrepen van punten. Het zal onze voortdurende aandacht vereisen, nu en in de toekomst. Kwaliteit is iets waar je als sector doorlopend aan blijft werken. Zeker als sector die een wettelijke taak heeft en een publiek belang dient.

Aanbevelingen en aanmoedigen: algemeen

De Kwartiermakers hebben bij een van de aanbevelingen onder dit deelthema aangegeven dat de NBA, samen met andere organisaties, een verantwoordelijkheid heeft. Het betreft de volgende aanbeveling: **'Agendeer de bespreking van de voortgang van onze aanbevelingen en aanmoedigen, houd het levend en spreek elkaar aan bij het niet-nakomen hiervan'**.

Hierboven zijn wij onder het kopje 'aanjager' reeds ingegaan op deze aanbeveling. De NBA voert periodiek overleg met de andere organisaties⁶ die een rol hebben in de kwaliteitsverbetering van de sector, waarbij dit onderwerp, door de NBA als vast agendapunt wordt ingebracht.

Daarnaast verschijnen er vanuit de NBA regelmatig publicaties rondom de verschillende door de Kwartiermakers benoemde thema's die een bijdrage leveren aan de voortgang van kwaliteitsverbetering. Ook zal de invoering van de Audit Quality Indicators (AQI's) volgens ons een bijdrage kunnen leveren aan het voeren van het goede gesprek over de staat van de sector en daarmee aan de uitvoering van deze aanbeveling.

Bij drie aanbevelingen binnen het deelthema 'algemeen' hebben de Kwartiermakers geen rol aan de NBA toegeschreven waar wij deze zelf wel zien. Het betreft de volgende drie aanbevelingen:

'Bewaak voortgang voorstel VOR⁷ van de schragende partijen. Als het voorstel niet gehaald wordt dan wettelijke verankering.'

De schragende partijen hebben ingestemd met de VOR, implementatie moet nu plaatsvinden. Implementatie van de VOR leidt tot wijzigingen in de rol en verantwoordelijkheden en werkzaamheden inzake de corporate governance informatie. Dit geldt voor zowel bestuur, toezichthouders, interne en externe accountants. De NBA ziet een rol om de accountant, startend bij de accountant die werkzaam is bij een onderneming, en de rest van de keten van verslaglegging te helpen hoe hieraan invulling te geven. Een NBA-werkgroep is hiermee bezig.

'Houd voldoende druk op prikkels binnen het huidige systeem.'

Hier ziet de NBA vooral een aanjagersrol voor zichzelf, waarbij we continue kijken hoe we accountantsorganisaties en de accountants kunnen stimuleren om te blijven inzetten om de kwaliteit te verbeteren en kritisch te blijven kijken naar het niveau van de kwaliteit. Dit doet de NBA onder andere door webinars te organiseren, de inhoud te bespreken en te kijken

⁶ Accountantsorganisaties, overheid, toezichthouder en RvC's.

⁷ Verklaring omtrent risicobeheersing

hoe een accountant en zijn/haar kantoor met bevindingen aan de slag kan gaan. De Kwartiermakers hebben de minister geadviseerd om op dit moment geen structuurwijzigingen door te voeren. De sector dient zich er echter van bewust te zijn dat elke structuur, ook de huidige, prikkels met zich meebrengt waar men blijvend oog voor moet houden. Daarom zal de NBA eraan bijdragen om accountants en accountantsorganisaties binnen de huidige structuur scherp te houden om de goede keuzes te maken in het publiek belang.

'Verhoog de drempelwaarden in de accountingrichtlijn (in aanvulling op de inflatiecorrectie)'

Dit kan niet in Nederland aangepast worden, maar raakt Europese wet- en regelgeving. Momenteel is er in de verschillende lidstaten geen draagvlak om hier verandering in te brengen. Daar waar het kan zullen wij het wel agenderen. Zo raden wij aan om in het Uniform Subsidie Kader (USK) van de rijksoverheid de subsidiebedragen waarboven er accountantsverklaringen worden vereist, minimaal aan te passen voor inflatie.

Aanbevelingen en aanmoedigingen 1: Audit Quality Indicators

De Kwartiermakers hebben vier aanbevelingen benoemd. Bij drie van de vier zien de Kwartiermakers een rol voor de NBA. Wij zien echter bij alle vier de aanbevelingen een rol voor onszelf weggelegd. Bij de ene aanbeveling als uitvoerder, bij de andere als aanjager. Hieronder zullen we per aanbeveling beschrijven hoe wij deze willen oppakken en borgen.

'Wetsvoorstel in huidige vorm z.s.m. in werking'

Hier staat alleen een rol voor de overheid. Wij zijn er ons van bewust dat de Tweede Kamer gaat over wanneer en hoe deze behandeld wordt. De NBA onderschrijft wel de noodzaak om de wet snel in te voeren⁴. De NBA vindt het goed dat er kwaliteitsindicatoren worden ingevoerd. Als accountancysector pleiten we voor transparantie. We willen daarom ook zelf deze transparantie bieden aan de gebruikers. Daarom hebben wij uw Kamer tweemaal aangeschreven⁵ (de kamer in de huidige samenstelling en de oude samenstelling) om de wet niet controversieel te verklaren en spoedig te behandelen. Tevens hebben wij tijdens het rondetafelgesprek van 20 maart j.l. en in het daar bijbehorende position paper⁸ gepleit voor snelle invoering hiervan. We vinden het als beroepsorganisatie goed dat er in het aangepaste wetsvoorstel een getrapte invoering is gekozen, eerst de organisaties die organisatie van openbaar belang⁹ (OOB's) controles uitvoeren en pas na het evaluatiemoment de andere wettelijke controles. In de evaluatie dient het privacy aspect nadrukkelijk een plek te krijgen.

We willen de wetswijziging niet afwachten. Daarom heeft de NBA samen met een aantal kantoren de Audit Quality Indicators (AQI's) in 2022 en 2023 getest. Van deze testen hebben de kantoren en de NBA veel geleerd. Samen met de OOB-kantoren en enkele kantoren met een reguliere vergunning hebben we dan ook het besluit genomen dat voordat de Wijzigingswet accountancysector in werking treedt wij starten met het openbaar rapporteren van de AQI's. Wij zullen de aanbevelingen genoemd in de wetenschapstoets Wijzigingswet accountancysector meenemen in de verdere uitwerking en implementatie.

'Herstart project ter ondersteuning implementatie AQI's'

Tussen 2022 tot 2023 is een werkgroep aan de slag gegaan om de AQI's te testen op of terminologie goed begrepen wordt en hoe de informatie uit systemen van de kantoren gehaald kan worden. Deze testperiode was bedoeld opdat alle organisaties hetzelfde aanleveren en uiteindelijk rapporteren. De werkzaamheden van deze werkgroep zijn nu klaar. De volgende stap is het verzamelen van de meest recente data en het rapporteren aan alle gebruikers. Hieraan wordt op dit moment gewerkt door een NBA-projectgroep.

⁸ KM 2024Z04367

www.tweedekamer.nl/debat_en_vergadering/commissievergaderingen/details?id=2024A01161

⁹ OOB's zijn organisatie van openbaar belang. Deze groep bedrijven en organisaties mogen alleen door accountantsorganisaties met een speciale vergunning worden gecontroleerd. Deze noemen we OOB-accountantsorganisaties. Alle andere accountantsorganisaties die wettelijke controles uitvoeren heten reguliere vergunninghouders. Zij hebben hier ook een vergunning voor nodig vanuit de AFM. OOB's zijn alle beursgenoteerde ondernemingen, maar ook ook (niet-beursgenoteerde) banken en (her)verzekeraars.

'Aggregeer informatie over de kwaliteit op sectorniveau, pak informatieverschaffing over de kwaliteit weer op zodat ontwikkelingen in de kwaliteit over de jaren heen zichtbaar worden.'

De NBA-projectgroep kijkt hoe deze aanbeveling verder opgepakt kan worden.

'Voorkom dubbele rapportage van kwaliteitsindicatoren'

Als NBA zijn wij het volmondig eens met deze aanbeveling. Wij begrijpen dat verschillende organisaties ieder vanuit zijn rol data voor verschillende doelen. De NBA neemt haar verantwoordelijkheid om deze zorgelijke ontwikkelingen in goede banen te leiden. Wij zetten ons in om zoveel mogelijk synergie te realiseren in die verschillende datasets. Dat deden en doen we in overleg met de Kwartiermakers, het ministerie van Financiën en de AFM.

Aanbevelingen en aanmoedigingen 2: Structuur

Onderdeel van de opdracht van de Kwartiermakers betrof een oordeel te geven over de wenselijkheid om in te grijpen in de structuurmodellen van accountantsorganisaties. Er is nader onderzoek gedaan naar het joint audit-model en het audit only-model, met inbegrip van ringfencing. Ook is er een experiment uit gevoerd het intermediairmodel. Aanvullend is onderzoek gedaan naar de voor- en nadelen van het partnermodel. De onderzoeken zijn uitgevoerd door gerenommeerde onderzoeksbureaus en/of onderzoeksinstituten van universiteiten.

De Kwartiermakers constateren op basis van de uitkomsten van de onderzoeken niet te willen interveniëren in de structuur van de organisaties. De reden die zij geven is dat de voordelen op dit moment niet in verhouding staan tot de nadelen. Wel pleiten ze voor transparantievereisten omtrent een gescheiden winst- en verliesrekening en de totale winstdeling. De hieronder opgenomen aanbeveling sluit hierop aan.

Bij twee van de drie aanbevelingen wordt de NBA een rol toebedeeld. De NBA ziet bij één van deze aanbevelingen ook een rol voor zichzelf.

'Zorg voor transparantie over geldstromen audit en advies voor OOB-accountantsorganisaties en de top 20 reguliere vergunninghouders door middel van een gescheiden winst- en verliesrekening en de totale winstdeling.'

De NBA is het eens met de conclusies van de Kwartiermakers dat van ingrijpende wijzigingen in de structuurmodellen de potentiële nadelen groter zijn dan de eventuele voordelen en ziet met tevredenheid dat die conclusies door de Minister worden gedeeld. Om toch de risico's van negatieve economische prikkels tussen de accountancy en adviespraktijk in de gaten te kunnen houden pleiten de Kwartiermakers (in de vorm van een gescheiden winst- en verliesrekening) voor meer transparantie.

De NBA steunt deze aanbeveling om tot meer transparantie over de geldstromen binnen accountantsorganisaties te komen. Daarom heeft de NBA recent aan de accountantsorganisaties met een OOB-vergunning het verzoek gedaan om inzichtelijk te maken in welke mate er reeds sprake is van gescheiden winst- en verliesrekeningen binnen de multidisciplinaire organisatie. En in hoeverre er sprake is van kruissubsidiering tussen de auditpraktijk en andere takken binnen de multidisciplinaire organisatie en of er sprake is van financiële afhankelijkheid tussen de verschillende takken.

Wij zullen als beroepsorganisatie een beroep doen op de kantoren om hierover transparant te zijn.

'Beperking variabele beloning tot kwaliteitscriteria voor OOB-accountantsorganisaties en de top 20 reguliere vergunninghouders'

&

'Beperk commerciële prikkels in structuur variabele beloningen van accountants en verslaglegging hierover voor OOB-accountantsorganisaties en de top 20 reguliere vergunninghouders'

De NBA is terughoudend met het overnemen van de aanbeveling om uitsluitend te belonen op basis van kwaliteitscriteria. Allereerst willen we graag verduidelijken dat onder variabele beloningen verschillende dingen kunnen worden verstaan. In een private onderneming op basis van het zogenaamde 'partnermodel' is vanzelfsprekend sprake van winstdeling tussen de partners. Die kan plaatsvinden volgens het principe 'gelijke monniken, gelijke kappen', waarbij überhaupt geen verdere differentiatie plaatsvindt tussen de partners. De ver-

deling kan echter ook op een gedifferentieerde manier plaatsvinden. In dat geval geldt al sinds de invoering van de '53 maatregelen in het publiek belang' dat de daarbij gehanteerde criteria voor meer dan 50% zijn gebaseerd op kwaliteitscriteria. Overigens spelen soms ook andere criteria een rol, zoals klant- of werknemerstevredenheid. Ook voor accountants in dienstverband (dus niet zijnde partners) kunnen vormen van variabele /gedifferentieerde beloning gelden. De NBA gaat wel onderzoeken in hoeverre er nog sprake is van commerciële prikkels in de beloningen. Op basis van deze uitkomsten zal de NBA bekijken of en welke acties nodig zijn. En interventies die de NBA kan nemen om te helpen deze commerciële prikkels te verminderen.

Aanbevelingen en aanmoedigingen 3: Cultuur

Beroepscultuur is voor de NBA een van de strategische thema's van 2024. De Kwartiermakers hebben rondom het thema cultuur aangegeven dat zij (naast andere organisaties) voor de NBA een taak zien. Hier zien wij voor onszelf ook een rol. Daarnaast zien wij bij twee andere aanbevelingen waar de Kwartiermakers geen rol zagen wel een rol voor de NBA, namelijk als aanjager. Hieronder zullen wij onze rol ten aanzien van deze drie aanbevelingen toelichten.

'Verbeter de professioneel-kritische houding van de individuele accountant en zorg dat accountants binnen de accountantsorganisatie hier goed invulling aan kunnen geven.'

De NBA heeft een cultuurprogramma opgezet om dit te stimuleren. Dat doet de NBA samen met de brancheorganisatie SRA en accountantsorganisaties. Met dit programma zet zij in op de professionele ontwikkeling van accountants die wettelijke controles uitvoeren of in een organisatie werken die wettelijke controles uitvoert. Herijking van normbesef en rolopvatting vormen cruciale componenten van het programma. Daarnaast is het essentieel dat accountants over de juiste competenties beschikken en werken in een omgeving die een kritische houding en een diverse inbreng waardeert en stimuleert. Met het in 2023 door de NBA uitgevoerde waardenonderzoek is de kloof tussen huidige en gewenste cultuur in kaart gebracht. Op basis hiervan wordt het huidige veranderprogramma voorbereid, met de 'uitrol' zal nog vóór de zomer worden gestart. De voortgang wordt periodiek gemeten met behulp van verschillende instrumenten, waaronder in de toekomst de AQI op het gebied van cultuur. De bestuurlijke borging zal plaatsvinden via een convenant waarmee kantoren zich aan de programmadoelstellingen committeren.

Bij twee andere aanbevelingen waar de Kwartiermakers geen rol zien voor de NBA, zien wij voor onszelf wel een aanjagersrol. Het gaat om de volgende aanbevelingen:

'Opstellen van een code voor commissarissen bij accountantsorganisaties',

Twee keer per jaar nodigt de NBA de RvC's van accountantsorganisaties uit om over verschillende onderwerpen in gesprek te gaan. In 2023 was het onderwerp van een van deze bijeenkomsten 'cultuur'. Het uiteindelijke opstellen en implementeren van een code ligt bij de RvC's zelf. Wij zien onze rol dan ook echt als aanjager en het samenbrengen van kennis zodat van elkaar geleerd wordt. Hier kunnen wij leren van branches die hier ervaring mee hebben. Op de planning staat om in 2024 de slotrapportage van de kwartiermakers te bespreken met de RvC's. Een van de sessies in 2024 zal wederom over het onderwerp cultuur gaan. Daar kan het bespreken van deze aanbeveling zijn beslag krijgen.

'Geef ruimte aan de accountant om transparantie te kunnen bieden. Daar hoort bij: ruimte in het spreekrecht in de algemene vergadering'.

De NBA heeft de handreiking over het optreden van de accountant tijdens een algemene vergadering van aandeelhouders (AvA)¹⁰ vorig jaar februari aangepast. Het doel was om de accountant actief invulling te laten geven aan de wens van gebruikers om transparantere te zijn over de jaarrekeningcontrole. De NBA heeft onderzocht hoe accountants hiermee zijn omgegaan in het AvA-seizoen 2023 in vergelijking met 2014. Bij 58 van de 59 onderzochte AvA's heeft de accountant een presentatie verzorgd. Dat is daarmee standaard geworden en een enorme verbetering ten opzichte van 2014 toen dat bij 57% van de AvA's het geval was. In de presentaties is relatief meer aandacht gekomen voor, door de NBA verplicht

¹⁰ www.accountant.nl/nieuws/2023/2/nba-accountant-moet-in-aandeelhoudersvergadering-heldere-taal-spreken/

gestelde, onderwerpen zoals fraude, continuïteit en voor Environmental, Social en Governance (ESG).¹¹ Wel zou de introductie van de accountants bij aanvang van de AvA nog kunnen verbeteren zoals de vermelding van aanwezigheid, de scope waarop deze bevestigd kan worden en diens herstellplicht: indien er misleidende informatie ter tafel komt dient de accountant zich hiervan te distantiëren.

Aanbevelingen en aanmoedigingen 4: Fraude en (dis)continuïteit

Ook Fraude is, evenals in 2022 en 2023, een van de strategische thema's van de NBA voor het jaar 2024.

Ten aanzien van dit thema zijn er zeven aanbevelingen door de Kwartiermakers opgenomen. Bij zes van de zeven zien de Kwartiermakers een rol voor de NBA en bij vijf daarvan ook voor andere organisaties. Voor al deze zes punten ziet de NBA ook een rol voor zichzelf. We behandelen ze hieronder per aanbeveling.

'Voortrekkersrol in verbreden transparantie fraude en (dis)continuïteit naar bevindingen.'

De NBA heeft in 2022 ingevoerd dat accountants moeten rapporteren over hun werkzaamheden die zij doen op het gebied van fraude en continuïteit. Dit heeft ervoor gezorgd dat accountants met de gecontroleerde entiteit in gesprek gaan over deze thema's. De Kwartiermakers roepen de NBA op hier een voortrekkersrol in te nemen. Momenteel voert de NBA een evaluatie uit naar hoe het rapporteren over werkzaamheden bij heeft gedragen aan meer transparantie over fraude en continuïteit in de accountantsverklaring. Mede op basis van deze evaluatie zal het NBA-bestuur eind 2024 besluiten op welke wijze accountants ook moeten gaan rapporteren over hun bevindingen. Wanneer de keuze gemaakt wordt om dit door te voeren loopt Nederland voor op de ons omringende landen. Daarom zal er dan wel helderheid verschaft moeten worden over hoe de accountant dit moet oppakken en uitvoeren. In reactie op de appreciatie van de minister van Financiën van 12 maart heeft de NBA-voorzitter dan ook gedeeld dat "de NBA nog steeds voornemens is om ook bij transparantie over werkzaamheden inzake fraude en continuïteit stappen te zetten ten aanzien van eventuele bevindingen. Dat hebben we eerder ook toegezegd."¹²

'Ontmoedig gebruik van standaardteksten in transparantie omtrent fraude en (dis)continuïteit.'

Hier ziet de NBA een rol voor zichzelf, waarbij wij accountants wijzen op hoe zij werkzaamheden kunnen uitvoeren. Bij de hiervoor genoemde evaluatie zal ook gekeken worden naar de inhoud van de teksten. Mochten hier veel standaard teksten gebruikt worden zal gekeken worden in de werkgroepen fraude en continuïteit hoe dit voorkomen kan worden.

'Oprichten expertisecentrum fraude met forensische expertise; NBA neemt voortouw.'

De NBA is geen onomwonden voorstander van deze aanbeveling. De Kwartiermakers stellen:

"Gezien het tekort aan forensische expertise denken wij dat het oprichten van een expertisecentrum fraude met forensische expertise (vanuit de NBA) kan bijdragen aan snelle interventie indien frauderisico's zijn geconstateerd".

De NBA ziet echter geen rol voor zichzelf in het opzetten van een pool te detacheren specialisten. Dat past onzes inziens niet binnen de taken van een publiekrechtelijke beroepsorganisatie. Daarnaast zal het aanbod hierdoor niet vergroot worden. Wel zal de NBA gaan verkennen hoe wij hier op een andere manier invulling aan kunnen geven, bijvoorbeeld door ontsluiting van kennis en informatie richting leden en kantoren.

'Veranker fraude en continuïteit in de cultuur; NBA neemt regie'

Dit is belegd binnen de NBA bij het strategische thema beroeps cultuur. Binnen dit programma wordt er samengewerkt met de werkgroepen fraude en continuïteit om hier verdere invulling aan te geven.

'Versterk de professioneel-kritische houding t.a.v. fraude en (dis)continuïteit (o.a. door educatie)'

Ook deze aanbeveling is belegd in het programma beroeps cultuur.

¹¹ In het Nederlands milieu, sociaal en bestuur.

¹² www.nba.nl/nieuws/2024/maart/reactie-nba-op-kamerbrief-van-minister-van-financien/

'Neem leidende rol in discussie over vormgeving verklaring omtrent levensvatbaarheid (VOL)' Hier wordt een rol gezien voor de NBA en voor de gecontroleerde entiteiten. De minister van Financiën heeft dit onderschreven in zijn appreciatie van 12 maart en roept de twee ketenpartners dan ook op om dit spoedig gezamenlijk op te pakken en vorm te geven. De NBA zal dit onderwerp bespreken met VNO-NCW om te kijken hoe dit verder vorm gegeven kan worden.

Aanbevelingen en aanmoedigingen 6: Innovatie

Hier zien de Kwartiermakers geen rol voor de NBA. De NBA ziet wel een stimulerende rol bij de aanbeveling: **'Neem als bestuur leiding over gebruik van technologie, leg dit niet bij individuele controleteams.'**

De NBA zet zich ervoor in om zoveel mogelijk kennis over gebruik van technologie te delen tussen kantoren en beroepsbeoefenaren. Hiertoe is binnen de NBA de werkgroep Accounttech actief waaruit publicaties en bijeenkomsten voortkomen waarin de controle van de toekomst centraal staat. Daarnaast willen wij het thema innovatie agenderen voor een bijeenkomst met de RvC's van de accountantsorganisaties in 2024.

Aanbevelingen en aanmoedigingen 7: Educatie

De Kwartiermakers hebben vijf aanbevelingen geformuleerd, bij al deze aanbevelingen staat een rol voor de NBA. Bij veel van deze aanbevelingen betreft dat wel een gedeelde rol met andere organisaties.

De NBA vindt het van belang dat de praktijkopleiding voldoende instroom heeft en dat de opleiding aantrekkelijk is, de opleiding van blijvend hoge kwaliteit is en dat deze toekomstbestendig is. Daarom zien wij voor de NBA ook een grote rol op dit thema en de aanbevelingen.

Hieronder gaan we in op de vijf aanbevelingen.

- ***'Stel de beroepsprofielen vast'***
- ***'Werk aan een grondige herijking van de opleiding met als vertrekpunt de beroepsprofielen'***
- ***'Vereenvoudig en wijzig het stelsel van toezicht op de (permanente) opleidingen (theoretische opleiding)'***
- ***'Vereenvoudig en wijzig het stelsel van toezicht op de (permanente) opleidingen (Praktijkopleiding)'***
- ***'Evaluatie permanente educatie en monitoring naleving'***

De herijking van het beroepsprofiel hebben wij als een meerjarenprogramma opgenomen. De evaluatie permanente educatie is geborgd in een NBA-project dat nu in uitvoering is. De monitoring op de naleving van de PE is geborgd in de reguliere werkzaamheden van de NBA.

De beroepspraktijk en de aantrekkingskracht van het beroep op de opleiding en de arbeidsmarkt dwingen tot fundamentele heroriëntatie van het accountancyonderwijs. Differentiatie en specialisatie vragen om herziening van de huidige opleiding, met mogelijk een splitsing in een basisopleiding accountancy en relevante specialisaties als vervolgopleiding. Deze heroriëntatie moet binnen enkele jaren leiden tot een aangepast onderwijsmodel, mede gebaseerd op nieuwe beroepsprofielen. De ambitie is om deze nieuwe beroepsprofielen in 2025 vast te stellen, voorafgegaan door een zorgvuldig afstemmingstraject met leden en diverse stakeholders. Profielen die niet alleen van toepassing zijn op de reguliere opleiding, maar ook op de permanente educatie van accountants. De NBA was samen met de Kwartiermakers de opdrachtgever van de expertgroep die hier gelijktijdig met het verschijnen van de slotrapportage een advies aan de NBA en de Kwartiermakers over heeft uitgebracht.

De evaluatie permanente educatie is geborgd in een NBA-project dat nu in uitvoering is en de monitoring op de naleving van de PE is geborgd in de reguliere werkzaamheden van de NBA. Een aantal aanbevelingen van de Expertgroep en de Kwartiermakers vraagt om een stelselwijziging. Zo'n stelselwijziging vereist zorgvuldigheid om de consequenties daarvan

in kaart te brengen en afstemming met de betrokken stakeholders. Tegelijkertijd is het van belang om de huidige generatie trainees goed op te leiden dus waar mogelijk voeren we wijzingen al door in de huidige praktijkopleiding. Adequate scholing via permanente educatie voor de huidige accountants in het beroep blijft ook van belang.

De NBA is met verschillende organisaties in gesprek hoe zij aankijken tegen de aanbevelingen. De afstemming is cruciaal voor het deelthema educatie, maar zal ook leiden tot een langer proces, omdat alle organisaties nodig zijn om verandering in deze grote thema's te bewerkstelligen.

'Stel een onafhankelijk voorzitter of aanjager aan voor centrale regievoering op aanbevelingen expertgroep Educatie'.

U heeft in uw appreciatie van 12 maart aangegeven dat *'van de belangrijkste actoren, namelijk de accountantsorganisaties, de NBA en de Commissie Eindtermen Accountantsopleiding verwacht ik dat zij, in samenspraak met de opleidingsinstituten, op korte termijn met concrete en tijdgebonden plannen komen om het advies om te zetten in een ambitieus plan van aanpak en dat zij een onafhankelijke voorzitter of aanjager aandragen voor de regievoering op deze aanbevelingen'*.

Deze handschoenen pakken wij graag op als NBA. Waarbij wij gehoor geven aan uw de oproep om samen met de andere betrokken partijen een plan van aanpak op te stellen en dit met de minister te bespreken.

Samenvattend

De zeven deelthema's waarbinnen de Kwartiermakers aanbevelingen en aanmoedigingen doen hebben ook voor de NBA prioriteit. Het is van belang om daarbij te benoemen dat wij niet alle onderwerpen tegelijkertijd kunnen oppakken met de huidige middelen en mensen. Enige volgordelijkheid in de prioritering is daarom van belang. De thema's cultuur en educatie zijn in programma's opgenomen van de NBA, met deelprojecten. Fraude en (dis)continuïteit is geborgd in de gelijknamige projectgroepen van de NBA, waarbij voortgang wordt gerapporteerd aan het NBA-bestuur. Op de thema's AQI's heeft de NBA deels een uitvoerende rol en deels een aanjagende rol, hier zijn wij al geruime tijd mee aan de slag. Het aanpassen van de structuur van beloning ligt bij de leiding van kantoren, hetzelfde geldt waar het gaat om innovatie. Hier heeft de beroepsorganisatie vooral een stimulerende rol.

Wetswijziging accountancysector

In december is het wetsvoorstel Wijzigingswet accountancysector aan de Tweede Kamer gezonden. Naar aanleiding van het wetsvoorstel heeft de Tweede Kamer een wetenschapstoets laten uitvoeren en is een rondetafelgesprek¹³ georganiseerd. Voor de rondetafel was de NBA uitgenodigd en hebben wij onze zienswijze kunnen delen. Ter voorbereiding hebben wij ook een position paper¹⁴ gedeeld. Zoals wij in het rondetafelgesprek ook kenbaar hebben gemaakt hopen wij op een zo spoedig mogelijke behandeling van het wetsvoorstel, zodat de accountancysector ook op de onderdelen uit de wet de nodige stappen kan zetten om de kwaliteit van de (wettelijke) controle verder te verbeteren.

Afsluiting

We willen tot slot via deze weg de Kwartiermakers nogmaals bedanken. Zij hebben drie en half jaar een belangrijke rol vervuld om verbeteringen aan te jagen in de accountancysector, met als doel de kwaliteit van wettelijke controles te verhogen¹⁵. Daarnaast zijn er betekenisvolle onderzoeken uitgevoerd, en is verschillende literatuur op een rij gezet en samengebracht om duiding te geven over de sector en de thema's die hier spelen. De sector, de AFM, het ministerie van Financiën en de NBA kunnen hiermee aan de slag. De AQI's zijn een belangrijk middel dat bijdraagt aan meer inzicht in de sector. Hiermee wil de NBA, zoals genoemd, voortvarend aan de slag. De NBA is ook de Expertgroep veel dank verschuldigd voor hun uitgebreide rapport. Zij hebben een impuls gegeven om nu verdere

¹³ www.tweedekamer.nl/debat_en_vergadering/commissievergaderingen/details?id=2024A01161

¹⁴ www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=2024D10082

¹⁵ Kamerstukken II 2019/20, 33 977, nr. 29

stappen te zetten in het moderniseren van het beroepsprofiel en de (permanente) opleiding.

Met deze brief hopen wij inzichtelijk te hebben gemaakt hoe wij de rol van de NBA de aankomende tijd willen invullen en hoe wij invulling geven aan de aanbevelingen en aanmoedigen in de slotrapportage van de Kwartiermakers en de appreciatie.

Mochten er naar aanleiding van deze brief nog vragen zijn, of ideeën dan gaan wij uiteraard graag hierover met u in gesprek.

Met vriendelijke groet,

Namens het bestuur van de NBA,

Ondertekend door:

w.g. Kris Douma

Kris Douma, Voorzitter

Ondertekend door:

w.g. Steef Visser

Steef Visser, Bestuurslid

